

Štev. 5. Leto 5.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Delav.
zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.

Ogromna manifestacija za delavske pravice in zaščito.

V petek, 28. februarja 1930, se je izvršila ob isti uri protestna akcija strokovno organiziranega delavstva po celi državi proti nakanam delodajalcev, ki hočejo, da se poslabša socialna zakonodaja. — V svojem govoru na impozantnem zborovanju strokovnih organizacij v Beogradu je rekel direktor Mednarodnega urada dela sodrug Alb. Thomas: »Socialna zakonodaja sloni na delavskih strokovnih organizacijah. Brez delavskih strokovnih organizacij bi bil Mednarodni urad dela neploden, jalov. Podlaga vsemu delu pa je strokovno predstavnštvo.« — Ne pozabimo na te velike besede direktorja Mednarodnega urada dela sodr. Alb. Thomasa. V nas samih je naša rešitev, v nas samih je izboljšanje našega položaja.

Zgodovinski dan delavske solidarnosti.

28. februarja 1930 so se zbrali v Beogradu zastopniki vseh obstoječih delavskih strokovnih organizacij in delavskih zbornic v državi. Nezaslišane zahteve združenih gospodarskih krogov so vzdrámile celokupno delavstvo, ki se je spontano dvignilo v obrambo svojih pravic. Veliko zborovanje delavstva 28. februarja v dvorani centralnega tajništva delavskih zbornic, ko je delavstvo po svojih vrhovnih predstavnikih izneslo glasen apel na vse, ki imajo skrb in brigo za dobro države in družbe in ko je direktor Mednarodnega urada dela s. Thomas ta apel še podkrepil, je pač zgovoren dokaz, da si delavstvo s krvavimi žrtvami pridobljenih pravic ne da vzeti. Združeno delavstvo Jugoslavije je ponovno naglasilo svoje stališče in pokazalo smer in pot, ki vodi v lepšo prihodnost države in družbe.

Kmalu po šestih popoldne se je začela polniti prostorna dvorana belgrajske delavske zbornice. Prihajali so delavci in delavke in zastopniki organizacij. Ob pol sedmih je bila dvorana že nabito polna. Vihar navdušenja se je razlegel preko tisočglave množice, ko je stopil na oder Albert Thomas.

Zborovanje je otvoril predsednik belgrajske delavske zbornice. Pozdravil je s. Thomasa in zbrane zastopnike delavstva iz cele države.

V uvodnem govoru je povdarjal centralni tajnik delavskih zbornic s. dr. Topalović, da predstavlja zborovanje enotnost volje in hotenja delavstva Jugoslavije.

Zatem so podali poročila o delavskih zakonih:

O zakonu o zaščiti delavcev. Vladimir Pfeifer, tajnik zagrebške delavske zbornice,

o zavarovanju v naši državi, Filip Uratnik, tajnik ljubljanske delavske zbornice in

o zakonu o inspekciji dela, Bog. Čurić, tajnik splitske del. zbornice.

Vsa poročila in predlogi poročevalcev so bili sprejeti z velikim navdušenjem soglasno.

Nato je govoril direktor Mednarodnega urada dela s. A. Thomas v francoskem jeziku. Prevedel je govor s. dr. Topalović.

Govore so prenašale vse tri jugoslovanske radio-oddajne postaje širom države in po celem svetu. Proletariat izven mej Jugoslavije je slišal, kako se proletariat Jugoslavije bori za socialno zakonodajo, za svoje pravice in človeško dostojanstvo.

Vsi govori in vse izjave so bile sprejete z burnim odobravanjem zbranega delavstva. Solidarnost delavstva je praznovala svoj zgodovinski dan.

Zakon o zaščiti delavcev.

(Govor Vlad. Pfeifferja).

Najprej je treba, da ugotovimo meje naše razprave in to v pogledu tvarine in kroga oseb, ki so zainteresirane na zakoniti zaščiti delavcev.

V pogledu tvarine ostanemo v okviru onega dela socialno-politične zakonodaje, ki se nanaša na ožjo osnovno delavsko zakonsko zaščito (delovni čas, čezurno delo, nočni in tedenski odmor, zaščita delavk in otrok, higijensko tehnične zaščitne mere, delavski zaupniki itd.), izpopolnjeno z zaščito, v pogledu zakonite ureditve delovnih odnošajev (odpusti, odpovedi, regulacija sporov, razsodišča itd.).

V pogledu oseb, katere je treba zaščititi s posebno socialno-politično zakonodajo, upoštevamo predvsem vse one družabne vrste, katere določeno število ur oddajajo svojo telesno ali duševno delovno moč drugim za mezo, ali plačo. Po statistiki OUZD je na delavski zaščitni zakonodaji zainteresiranih oseb sledeče število: pri Središnjem uradu za zavarovanje delavcev 644 tisoč 943 članov, pri Bratovskih skladnicah 50.440 članov in pri Humanitarnih fondih železničarjev 75 tisoč 100 članov; skupaj 770.483 članov. Ako prištejemo k temu številu še rodbinske člane, potem dobimo gotovo 2 milijona prebivalcev naše države, ki so zainteresirani na delavski zaščitni zakonodaji. Z drugimi besedami rečeno, zakonita delavska zaščita ne predstavlja interesne sfere le nekaterih slojev, ampak je življenjsko vprašanje velikega dela našega naroda.

Ko smo tako ugotovili predmet razprave in krog interesentov, razpravljajmo o Zakonu o zaščiti delavcev in o onih zakonitih predpisih, katere vsebuje še ne unificirana obrtna zakonodaja posameznih pokrajin.

Zakon o zaščiti delavcev je bil sprejet na 39. redni seji zakonodajnega odbora Narodne skupščine dne 14. decembra 1921; sankcioniran je bil 22. febr. 1922, razglašen v št. 128 »Službenih novinah« z dne 14. junija 1922, ko je tudi formalno stopil v veljavo.

O pomenu tega zakona je danes najboljše, da ponovimo besede svoječasnih uradnih predstavnikov najvišje državne uprave.

Letno poročilo o delu Ministrstva za socialno politiko v letih 1918—1921 spremlja zakon o zaščiti delavcev z besedami:

»Pokazala se je nujna potreba, da se čimprej izvede unifikacija celokupne obstoječe delavske zakonodaje v naši državi. Končni zaključek tega dela je Zakon o zaščiti delavcev, ki obsega vse glavne predpise iz dosedanjih zakonov in uredb, ki se nanašajo na delavsko zaščito, ki so dosedaj veljali v poedinah oblastih naše nove države in katere se je smatralo potrebnim razširiti na cel teritorij naše države. Zakon s svojimi odredbami predstavlja eno izmed najpoglavitejših kulturnih

tvorin naše mlade države od nje-nega postanka do danes.

Zakon obsega najpotrebnejše moderne zaščitne mere delavskega razreda in predstavlja kot tak odločilen korak na polju demokratizacije in civilizacije naše države; tako važen korak, da je na zakon lahko država ponosna, ker se s tem uvršča v vrsto najkulturnejših držav. Za delavski razred pomeni zakon ogromno pridobitev, ki ji bo znatno pomagala, da se hitro povzdigne materialno in kulturno in obenem uvidi, da je zaključena ureditev naše države in na še družbe, ki o delavskem razredu in njegovih interesih v isti meri vodi račune, kot o ostalih razredih.«

Zakon o zaščiti delavcev velja za vsa obrtna, industrijska, trgovinska, prometna, rudarska in njim slična podjetja, v katerih je zaposleno pomožno osebje, brez ozira na to, ali pripada privatnim ali javnim telesom.

Zakon obsega odredbe: a) o delovnem času, b) o plačilu za čezurno delo, c) o nočnem in nedeljskem počitku, d) o zaščiti žene in mladostnih delavcev ter dece, e) o higijensko-zaščitnih merah, f) o delavskem koalicijskem pravu, g) o delavskih zbornicah, h) o delavskih posredovalnicah, i) o delavskih zaupnikih, j) o delavskih legitimacijah in k) o vodstvu registra zaposlenega pomožnega osebja.

Zakon o zaščiti delavcev ni predvideval odredb o reševanju sporov okrog zaščite delavskih mezd, odpovednega roka, in drugih delovnih pogojev. Ti odnosi so urejeni še s starimi obrtnimi predpisi.

Toliko o formalno-zakonskem stanju. O faktu stanju zakonitih predpisov pa naj navedemo to-le:

Naša socialno-politična zakonodaja dosedaj še ni izvedena v celoti: celi oddelki Zakona o zaščiti delavcev se niso nikdar izvajali. Pri onih odredbah naše socialno-politične zakonodaje pa, ki so se od časa do časa izvajale in ki se še tudi sedaj tu in tam izvajajo, pa lahko rečemo, da je gotovo 75 odst. izvedb takih, kot bi niti za eno izmed teh ne obstojal zakon in oddelki o — kazenskih predpisih.

S tem je vse rečeno — in lahko preidemo na razpravo o onem, kar delodajalci in gospodarski krogi razumejo pod formulo: »revizija socialno-politične zakonodaje«.

Delodajalske organizacije in zbornice so predložile Ministrstvu za socialno politiko obsežne predloge o reviziji naše socialno-politične zakonodaje. Značaj teh predlogov je najbolj razviden iz pojasnil, katera so na kritiko z delavske strani predložili delodajalci tudi gospodu ministru za socialno politiko in narodno zdravje. V teh pojasnilih pravijo:

»Zakon o zaščiti delavcev je šel tako daleč, da njegova striktna izvedba v mnogem onemogoča delo v gospodarstvu. Zakon gre v nekaterih svojih določilih še dalje od zako-

nodaje držav, ki so gospodarsko jače od naše, šel je še dalje kot washingtonske konvencije.

Ako hočemo, da naše gospodarstvo aktivira svoje delo, kar bi ne koristilo samo delodajalcem, ampak tudi državi in delavcem, potem se mu mora dati večja svoboda dela.

Podjetnik mora biti večji gospodar v svojem podjetju, v katerega vloga samega sebe, vse imetje in bodočnost svoje družine. Potrebna je sprememba mnogih zakonitih odredb, ki odvzemajo podjetniku moč upravljanja po stvarni potrebi podjetja, ali mu pa predpisujejo obveze, katerih izpolnitev vodi v nemožnost vzdržati inozemsko konkurenco.

Poleg mnogih drugih, tudi ti razlogi govore za to, da se ne smemo v socialni zakonodaji ravnati po naprednejših državah, najmanj pa, da jih celo prekašamo v liberalnosti.«

Ako hočemo objektivno karakterizirati pravi značaj zahtev delodajalcev in gospodarskih krogov, moramo konstatirati, da bi, za primer, da se ugodni njih zahtevam, stvarno pomenilo to likvidacijo naše zakonske zaščite. Ko enkrat vemo to, vprašamo, kaj naj delavci in nameščenci odgovore na take zahteve? Očigledno zatrtjevanje delodajalskih korporacij o nevdržljivosti socialnih, ekonomskih in finančnih obremenitev naše zakonodaje o zaščiti delavcev moramo da ponovimo in končno ugotovimo, da ta navajanja nimajo opravičbe in temelja v realnosti teh obremenitev, temveč v želji, da se vsaka socialno-politična zaščita in zavarovanje delavcev in nameščenec, in naj bi bilo še tako slabo, ne samo faktučno onemogoči in sabotira, temveč tudi formalno likvidira.

Svobodne delavske in nameščenске sindikalne organizacije so vedno ugotavljale, da obstoječi zakoni o socialni zakonodaji niso popolni in ne odgovarjajo zahtevam, ki se v naših razmerah in v naših prilikah in v naši državi smejo in morajo postavljati. Zahteva delavstva je vedno bila, da se socialna zakonodaja izpopolni in da se prav posebno nejasni zakoniti predpisi z izvršilnimi naredbami raztolmačijo in praksi odgovarjajoče točno definirajo.

Tej zahtevi se pridružuje še splošna, da načelno zahtevamo unifikacijo socialne zakonodaje.

Splošni principi delavske zaščite morajo biti postavljeni v splošni zakonodaji, ki naj velja za vse kategorije delavcev in nameščenec v privatnih in javnih podjetjih.

S posebnimi zakoni, ako je za to potreba, se smejo samo ti splošni principi eventuelno potrjevati ali zboljševati, v nobenem primeru pa ne poslabševati.

Iz teh razlogov zahtevamo, da je Ministrstvo za socialno politiko centralni državni organ celokupne javne zaščite delavcev in nameščenec vseh kategorij in da v tem pogledu prestane pristojnost drugih specialnih ministrstev. Posebno naglašamo, da mora to obveljati tudi za rudarsko in železniško pomožno osebje, ki se danes nahaja v pogledu zaščite

in zavarovanja izven pristojnosti ministrstva za socialno politiko.

Naši končni zaključki o socialni zakonodaji bi bili:

Delavske organizacije niso nikdar zahtevale revizije naše socialno-politične zakonodaje, temveč so ne-prestano zahtevale izvedbo naše zakonite zaščite. Delavstvo je v zvezi s tem vedno ugotavljalo, da naša zakonita zaščita ne odgovarja potrebam delovnega človeka z ozirom na današnje težke ekonomske in zdravstvene prilike v državi.

V zvezi s to konstatacijo posebej zahtevamo:

Zakonite odredbe o omejitvi delovnega časa, o nedeljskem in nočnem počitku, o zaščiti delavskih zapnikov, o zaščiti žen, dece in mladostnih delavcev ne morajo striktno izvajati in popolniti se mora zaščita javencev.

Najstrožje je nadzirati izvedbo socialno-politične zakonodaje; posebno je strogo nadzirati izvedbo odredb higijensko-tehnične zaščite.

Državne posredovalnice za delo naj temelje na principu samouprav.

Pri izenačenju obrtne zakonodaje se mora zaslišati mnenje delavskih predstavnikov. Materijalne odredbe novega obrtne zakona ne bi smele niti malo oškodovati že sedaj zakonito zajamčenih delavskih pravic.

Vsi predpisi v pogledu regulacije delovnih in plačilnih pogojev delavcev naj se organsko strnejo v edinstveno delovno pravo.

Temeljem vsake socialne zaščite je smatrati inicijativno delo delavskih in nameščenskih organizacij. Zato je treba njihovo svobodno delovanje zakonito zaščititi.

Delavsko zavarovanje v Jugoslaviji.

(Referat tajnika Filipa Uratnika na konferenci v Jugoslaviji.)

Moja naloga je izpregovoriti na tem shodu nekaj besed o zavarovanju delavcev za slučaj delovne nesposobnosti. Vi ste slišali že v prvem referatu, da je v naši državi 565.000 delavcev zavarovanih pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev, 50 tisoč pri bratovskih skladnicah in 75.000 delavcev pri humanitarnih fondih za železničarje. Razen njih je v naši državi nad 100.000 poljedelskih delavcev, ki za slučaj delovne nesposobnosti sploh niso zavarovani.

Najtežji je seveda položaj teh poslednjih. Ako zbole, izgube svoj zaslužek in ostajajo ne samo brez zdravil, temveč tudi brez hrane. Strah pred nesigurnostjo in trpljenjem v slučaju, da postanejo nesposobni za delo, je eden od nagibov, vsled katerih beži delovna sila od poljedelskega dela v tovarne in mesta.

Položaj ostalih delavcev je nekoliko boljši, ali tudi oni niso zavarovani za vse slučaje delovne nesposobnosti.

Če delavec zboli, ima pravico za dobo šestih mesecev do brezplačnega zdravljenja in do denarne podpore v iznosu dveh tretjin zavarovane mezde. Če pa traja bolezen dalje, ima delavec pravico do rente samo takrat, če je povzročil njegovo delovno nesposobnost nesrečen slučaj. Če pa ni tako in če traja bolezen dalje kakor 6 mesecev, ostaja delavec navadno brez vsake podpore. To velja posebno za starejše delavce, za katere velja pravilo, da je starost že sama po sebi bolezen.

Po našem zakonu o zavarovanju delavcev bi imeli taki onemogli starejši delavci pravico do trajne mesečne podpore, ki bi znašala 150 do 400 Din na mesec. Moram podčrtati, da je to bolj zavarovanje za slučaj onemoglosti, kakor zavarovanje za slučaj starosti. Zakaj zakon daje pravico do teh rent samo delavcem, ki so glasom zdravniškega spričevala nesposobni za delo. Šele 70 let star delavec bi dobival rento na podlagi našega sedanjega zakona tudi brez zdravniškega spričevala. Tu pa je nesposobnost za delo očitna.

Izvajanje te vrste zavarovanja pa je z zakonsko novelo odgodeno. Po tej noveli je sicer gospod minister za socialno politiko pooblaščen, da more izvesti za posamezne gospodarske panoge, ki ne trpe od gospodarske krize, zavarovanje takoj. To pooblastilo pa se ni uporabilo niti v enem slučaju.

Če reasumiramo to sliko sedanjega stanja našega zavarovanja, moramo reči:

Poljedelski delavci za slučaj nesposobnosti za delo sploh niso zavarovani. Ostali delavci so zavarovani za slučaj kratkotrajne delovne nesposobnosti, niso pa zavarovani za morda važnejši slučaj dolgotrajnejše ali trajne delovne nesposobnosti.

Kakšne izpremembe sedanjega stanja zavarovanja zahtevajo delavci?

Delavci zahtevajo predvsem, da se izvede zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti. Ta delavska

zahteva ne znači novega obremenjevanja našega gospodarstva, temveč pravičnejšo razdelitev teh bremen. Delavci zahtevajo, naj nosijo ta bremena predvsem gospodarske enince, v katerih so delavci za čas svojega zdravja in mladosti delali. Razen tega zahtevajo delavci, da se garantirajo te dajatve njim kot pravica in da ne bodo miloščina, kakor so danes.

Delavci mislijo dalje, da je treba pristopiti resno k problemu zavarovanja poljedelskih delavcev. Delavci trdijo, da so postavljeni prispevki in rente za slučaj onemoglosti v sedanjem zakonu tako nizko, da jih ni mogoče še dalje zniževati, ker bi postalo to zavarovanje sicer brezpredmetno.

Železničarski in rudarski delavci zahtevajo, da se podredi njihovo zavarovanje v cilju enakomernega izvajanja vrhovnemu nadzorstvu ministrstva za socialno politiko.

Kakšne izpremembe sedanjega stanja zahtevajo poslodavci?

Poslodavci zahtevajo, da se razveljavi zakonska veljavnost onih členov zakona o zavarovanju delavcev, ki govore o zavarovanju za slučaj onemoglosti. Oni zahtevajo, da se prevede to zavarovanje z uredbo in to v razumnih mejah, ki pa se precizneje ne ugotavljajo. Poslodavci zahtevajo, naj nosijo v bodoče delavci, poslodavci in država enak del prispevkov za slučaj boleznin in onemoglosti, a od prispevka za slučaj nesreče, ki so ga nosili dotlej sami poslodavci, polovico poslodavci, polovico delavci.

Z vsem tem bi se znižal prispevek poslodavcev za zavarovanje za slučaj boleznin in nezgode od sedanjih 204 milijonov dinarjev na 125 milijonov dinarjev.

Ako bi se izvedlo zavarovanje za slučaj invalidnosti in starosti v sedanjem obsegu in porazdelili prispevki po predlogih poslodavcev, bi plačevali v bodoče poslodavci za vse tri vrste zavarovanja 171 milijonov dinarjev, torej za 33 milijonov manj, kakor sedaj samo za dve panogi zavarovanja. Delavci bi plačali 171 milijonov Din, torej za 32 milijonov dinarjev več, nego dosedaj za dve vrsti zavarovanja. Poslodavci zahtevajo torej, naj nosi stroške za zavarovanje za slučaj onemoglosti v celoti država. Od sedanjih prispevkov poslodavcev pa naj jim plačajo 32 milijonov delavci, za kar naj se tem povejša prispevek. Če tudi pod temi pogoji za izvajanje zavarovanja za slučaj onemoglosti ne bi bilo potrebno, da bi se poslabšale ostale pogoje zavarovanja, so stavili poslodavci predloge, ki zmanjšujejo v veliki meri podpore, do katerih imajo delavci pravico po sedanjem zakonu.

Na denarno podporo za slučaj boleznin bi imeli delavci v bodoče po predlogih delavcev pravico samo, če bi bili bolni dalje nego 5 dni in če so bili najmanj 3 mesece pred boleznijo ali tekom zadnjih dveh let vsaj eno leto zaposleni. Podpore porodnicam bi se zmanjšale sledeče: Pravico do porodniške podpore bi imele samo one članice, ki bi bile zavaro-

vane šest mesecev pred porodom, ali ki so tekom zadnjih dveh let najmanj eno leto zaposlene. Znesek porodniške podpore bi se znižal od $\frac{3}{4}$ na $\frac{2}{3}$ zavarovane mezde. Ta podpora bi se ne dajala 16 tednov, kot dosedaj, ampak samo 12 tednov. Podpora za dečjo opremo bi odpadla povsem.

V pogledu zavarovanja za slučaj nezgode zahtevajo poslodavci, da bi se zmanjšale vse rente za 25%. Invalidi z delovno nesposobnostjo do 35% bi ostali glasom tega predloga brez rente. Razven tega predlagajo poslodavci, da se zamenja sistem kapitalnega kritja s sistemom dokladnega kritja. S tem bi se prištedilo v prvih letih precej, zato pa bi se kasneje povešal nezgodni prispevek na dvojno sedanjo izmero. Številčno bi se prištedilo s poslabšanjem bolniških dajatev nad 30 milijonov dinarjev.

V pogledu uprave zahtevajo poslodavci, da se da poslodavcem možnost, da zavarujejo svoje delavce v lastnih podjetniških blagajnah z značajem sedanjih Okrožnih uradov; da se osvobode vsi poslodavci dolžnosti, da prijavljajo uradom za zavarovanje delavcev svoje delavce; da se osvobode vsi poslodavci, ki zaposlujejo manj kakor 25 delavcev, dolžnosti prijavljati uradom za zavarovanje delavcev svoja podjetja. Nuj-

ne evidence bi sestavljali okrožni uradi za zavarovanje delavcev samo na podlagi prijav delavstva. Četudi bi bila evidenca pod temi pogoji zelo težka, se otežuje po predlogih poslodavcev tudi kontroliranje podjetij od strani uradnikov zavarovanja.

To so oficijelne zahteve poslodavskih organizacij. Kakor se iz teh zahtev razvidi, so tu velika nasprotja. Delavci smatrajo, da ogrožajo poslodavske zahteve samo eksistenco delavskega zavarovanja. Najnevarnejše so one zahteve, ki pomenijo po svojem bistvu popolno desorganizacijo uprave zavarovanja.

Kako se bo ta borba končala? Kako se mora končati? Mi upamo, da bo prišlo koncem koncev vendarle do zavarovanja za slučaj onemoglosti in starosti in do napredka delavskega zavarovanja v vseh njegovih panogah. Mi se nadejamo, da ne bo hotel nihče, ki sodeluje pri tej reformi delavskega zavarovanja, vezati svojega imena z reformami, ki bi značile poslabšanje našega delavskega zavarovanja in popolno desorganizacijo ustanov, ki gledajo v nekaterih pokrajinah naše države na 40- in večletne tradicije. Delavci pričakujejo, da bo pomenila perioda življenja zakonodajne konstruktivnosti tudi napredek za delavsko pravo.

Zakon o inspekciji dela.

(Govor Bog. Čarića.)

Inspekcije dela so bile ustanovljene: »za neposredni nadzor nad izvrševanjem zakonov, uredb, pravilnikov in ministrskih naredb, katere se nanašajo na socialno in živlensko zaščito delavcev v delavnicah in v industrijskih, obrtnih, trgovskih in prometnih podjetjih, naj so privatna ali državna, okrožna, občinska itd., v katerih so zaposleni civilni delavci«. Zakon deli inspekcijo na osrednjo inspekcijo dela (ki je oddelek Ministrstva za socialno politiko), na oblastne inspekcije dela in na specialne inspekcije dela za specialne stroke, n. pr. za stavbno stroko, za železnice, pomorstvo in za rudarsko in za domačo industrijo.

Izvrševanje zakona o inspekciji dela

Poleg nalog, ki jih predpisuje inspekcijam dela zakon, je bil 28. januarja 1922 izdan še »pravilnik o higijenski in tehnični zaščiti delavcev v podjetjih«, ki je prav tako spadal v delokrog inspekcij dela. Žalibog je pa ostal pravilnik neizveden.

Sam zakon o inspekcijah dela se je le deloma izvajal. Osnovanih je bilo 10 oblastnih inspekcij dela z dvema specialnima inspekcijama dela za pomorski promet, ki sta pa bili prav kmalu ukinjeni. Osrednja in oblastne inspekcije dela niso imele pravice raztegniti svoje nadzorstvo na rudarska podjetja in železniški promet in v glavnem tudi ne pomorski promet, tako da je bilo 150.000 delavcem onemogočeno okoristiti se z zaščito inspekcij dela.

Po predpisih Zakona o inspekciji dela bi morale inspekcije pregledati okoli 1.200.000 delavcev (dvakrat letno), pregledale so pa, glasom svojih poročil le:

leta	podjetij	z zaposlenimi delavci
1921	6736	101.867
1922	7670	128.733
1923	7972	168.777
1924	8146	175.607
1925	9079	146.720
1926	5662	149.304
1927	5074	137.491
1928	4832	112.316

Iz tega vidimo, da so inspekcije dela izvršile komaj deseti del svojih zakonitih nalog. To pa predvsem zato, ker inspekcije dela niso imele ne dovolj ljudi, ne dovolj denarnih sredstev na razpolago.

Po državnem proračunu je bilo leta:

	1922	1923	1925	1927	1928
Inspektorjev dela	16	12	9	8	8
Inspektorjev kotlov	12	10	7	7	7
Tajnikov inspekcije	25	13	8	8	8
Tajnikov insp. kotlov	16	12	7	6	6
Pisarniških moči	22	21	14	14	14
Služ	16	16	14	14	20

Potnih kreditov 1.015.000 800.000 700.000 560.000 520.000

V Jugoslaviji prevladujejo mala podjetja. Poleg 6000 industrijskih podjetij z več kot 15 delavci, imamo 75.000 obrti in trgovskih obratov, ki zaposlujejo delavce, obrtnike in pomočnike.

Število nesrečnih slučajev pri delu narašča letno, prav tako kot pada aktivnost inspekcij dela. Tako je znanih nesrečnih in smrtnih primerov:

leta	nesrečnih	smrtnih
1921	2452	92
1922	2714	100
1923	6295	193
1924	7297	144
1925	8135	144
1926	7058	117
1927	8149	135
1928	9352	157

Z uveljavljenjem Zakona o zaščiti delavcev in o zavarovanju delavcev so se še razširile naloge inspekcij dela, med katere spadajo tudi dovoljenja za zaposlitev inozemskih delovnih moči.

Inspekcije dela imajo dolžnost direktne intervencije v vseh delovnih sporih. Druge oblasti, kot sodišča, upravni in obrtni uradi razsojajo samo na tožbo z ene strani in izvajajo higijensko kontrolo obratov. Zaščitne naprave v obratih pa lahko nadzirajo le inspekcije dela.

Sedaj so podrejene inspekcije dela banskim upravam.

Zahteve delodajalcev

Delodajalske korporacije zahtevajo, da se tudi formalno ukinejo predpisi Zakona o inspekciji dela o specialnih inspekcijah, ker se do danes take inspekcije niso ustanovile.

Dosedaj so imeli inspektorji pravico, da sami vsak čas pridejo v podjetje. Delodajalci zahtevajo, da sme priti v podjetje inspektor samo z dovoljenjem in v prisotnosti lastnika podjetja. Ako ni lastnik podjetja prisoten, ne sme v nobenem primeru priti v podjetje inspektor. Prav tako se ne sme razgovarjati inspektor z delavci v nenavzočnosti lastnika podjetja. Inspektorji dela ne smejo na licu mesta izvesti preiskave o nesrečnih primerih, temveč se mora izvršiti ta posel komisijskim putem; v komisiji so pa zastopani državni uradniki in podjetnik.

Glavna zahteva delodajalcev je nadalje, da se odvzame inspektorjem dela pravico, da pregledujejo v podjetjih higijenske, mezdne, prehranjevalne, stanovanjske, zdravstvene in delovne razmere, ker smatrajo, da so vse to privatne zadeve podjetnikov, v katere naj se ne vmešava državne oblasti. Higijenske razmere sme nadzirati samo strokovna komi-

sija, sestojča iz delodajalca in državnih uradnikov, ne pa tako kot je dosedaj, da izvaja kontrolo inspektor dela s strokovnjaki, katere sam določi. Največja kazen sme znašati 1500 dinarjev. Kazni pa ne izreka inspektor dela, temveč kraljevska banska uprava. Proti izreku kazni ima podjetnik pravico pritožbe na ministrstvo in državni svet. Pritožba ima odločilno moč.

Zahteve delavcev

Z ozirom na slabo zaščito delavstva in na zvišano število nesrečnih primerov in z ozirom na dosedanje izkušnje v pogledu izvajanja naše zaščitne zakonodaje, zahtevajo delavci:

1. Da morajo obstojati oblasti, ki nadzorujejo izvajanje zaščitnih zakonitih določil in da je med te oblasti šteti predvsem inspekcije dela.

2. Vse predpise Zakona o inspekciji dela se mora striktno izvajati; izmenjave zakonitih določil se naj izvrše šele tedaj, ako bi se pokazalo, da to ali ono ni izvedljivo.

3. Zvišati je kazni za kršitev zakonskih določil in uvesti je zaporno kazen za povzročitelje smrtnih in nesrečnih slučajev delavcev.

4. Inspekcije dela je obdržati v splošnem delokrogu ministrstva za socialno politiko in narodnega zdravja kot samostojne edinice za

vsako banovino. Inspekcije je osvoboditi birokratizma in formalizma, da so zmožne za hitro delo, kajti inspekcije dela so dejansko socialna policija, katere organi morajo biti vedno, povsod in v vsakem slučaju na razpolago. Inspekcijam dela se naj da na razpolago potrebne kredite in personal, da bodo lahko vršile svoje zakonite dolžnosti.

5. Za slučaj, da se inspekcijam odvzame pravico izrekat kazni, potem morajo imeti inspekcije tudi pravico pritožbe na višje oblasti, ker v gotovih poslih nastopajo inspekcije pred upravnimi oblastmi v isti vlogi, kot pri sodiščih državna pravdnikstva. Ako bi inspekcije dela ostale sestavni del banskih uprav, potem bi ta možnost odpadla, ker se inspektorji ne bi mogli pritožiti proti odlokom svoje direktno predpostavljene oblasti. Zato je povsem utemeljena zahteva, da so inspekcije dela samostojni organi ministrstva za socialno politiko.

Končno zahtevajo delavci, da se pod kontrolno oblast inspekcij dela uvrsti vse vrste narodnega gospodarstva, ne izvzemši železnice, rudnike in plovitbo.

Vse posle socialne zaščite delavcev in nameščencev se naj skoncentrira v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje. Dokler se to ne izvede — nimamo socialne zaščite delavcev.

Govor Alberta Thomasa, direktorja Mednarodnega urada dela.

Sodrug! Navdajajo me občutki radosti in veselja, ko se nahajam nočoj med vami, v krogu iskrenih in pazljivih ljudi. Ko sem stopal na to tribuno, si nisem mogel kaj, da se ne bi spomnil svojih prejšnjih posetov v Beogradu. Ko sem prišel leta 1924 v Beograd, sem poiskal takoj, kakor delam to povsod, svoje sodruge delavce. Našel sem jih na pustem brdu, v prostorni baraki, skoro kolibi. Razgovarjali smo se tam o svojih težnjah, o svojih skrbih, o svojem trpljenju. Dve leti potem sem jih našel v skromni delovni sobi. Ali tu je bilo že vse lepo urejeno, videlo se je, da se delo organizira. Ta večer pa je zame proslava vaših novih napredkov. Sešli smo se v vsaj desetkrat večjem številu kakor doslej, v krasnih novih prostorih, med sodrugji, na važnem zborovanju, kjer ste poslušali referate, ki bi delali po solidnosti svojih utemeljevanj čast tudi mnogo starejšim organizacijam.

Teh referatov sicer nisem razumel. Ali moji sodrugi in prijatelji so mi jih izročili v prevodu. Razumel sem dobro, katere so prve in glavne skrbi delavskega razreda v Jugoslaviji. Poznam vašo delavsko zakonodajo iz l. 1922. Poznam jo prav dobro.

To je res prav lepa zakonodaja. A vaše delavstvo se pritožuje, da se ta zakonodaja ne izvaja v celini. Naloga Mednarodnega urada dela je, da gleda na to, da se doseže čimbolje izvajanje delavske zakonodaje. To je naša največja in najvažnejša naloga. Države se vsako leto bolj brigajo, da izpolnjujejo zaključene pogodbe in konvencije. In v resnici je dolžnost držav članic Mednarodne organizacije dela, da izpolnjujejo obveze, ki so jih prevzele nase. Mednarodni urad dela tu sicer nima pravice ukazovati. On preiskuje le dejanski položaj, kjer je treba. Obveze ne postojajo napram uradu, temveč napram državam sopogodbencam.

Vaša delavska zakonodaja je, kot sem dejal, dobra.

Zato se pridružujem, sodrugji, iz vsega srca željam in zahtevam delavstva Jugoslavije, naj se ta zakonodaja izvaja. Res je, da kot direktor mednarodnega urada dela nimam pravice prezreti delodajalskih spomenic, da se moram ozirati tudi na njihove razloge, da moram računati s splošno gospodarsko krizo. Ali ne bil bi vreden mesta, ki ga zavzemam, bil bi slab čuvár delovnega reda, predvidenega v mednarodnih pogodbah, če ne bi izjavil: da mora iti skrb za življenje in zdravje delavcev pred oziri materialnega značaja. Naš

cilj mora biti, da skrbimo za zdravje delavcem, da branimo delavčevo človeško dostojanstvo, da branimo delavsko mladino pred zlorabo industrije. To mora biti vedno in ob vsakem času naša misel vodilja.

Vi vodite danes isto borbo, ki se vodi v moji domovini, v Franciji. Tudi mi v Franciji imamo samo delno izvedeno delavsko zavarovanje. Za zavarovanje se vodi tudi v Franciji ostra borba. In priznati moram, jaz se divim vam in nam, kako vodimo to borbo, s kakimi naporji, da se dosežejo veliki delavski cilji. Divim se tej borbi kot vaš star prijatelj, kot nekdanji strokovni delavec, kot socialist. Če mi je dovoljeno, da vam obljubim tu na tem mestu svojo moralno pomoč, sprejmite predvsem zagotovilo, da je vaša borba v vsem soglasna z velikimi cilji Mednarodne organizacije dela.

Zahvaljujem se vam zlasti zato, da ste posvetili toliko pažnje inspekciji dela. Zakaj brez svobodne in avtonomne inspekcije dela sploh ni delavske zaščite.

Strinjam se z Vašimi referenti. Pridružujem se jim popolnoma. A ne želel bi vas mučiti v jeziku, ki ga po večini ne boste razumeli. Zato povdarjam le to: Da sta dve garanciji za izvajanje delavske zaščite.

Prva je dobra inspekcija dela, druga so dobre strokovne organizacije. Zlasti brez dobrih delavskih organizacij bi bil tudi Mednarodni urad dela neploden, jalov. Strokovne organizacije so podlaga za vsako delavsko zaščito.

Ko je po burnih časih, ki so sledili vojni, nastala doba zmed in generalnih stavk, je prišlo tudi vprašanje ratificiranja konvencij na mrtvo točko. Ko pa so se po tej dobi začele strokovne organizacije utrjevati in notranje konsolidirati, smo dosegli velike in koristne uspehe.

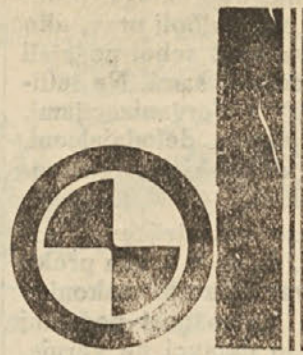
Zaupamo v bodočnost strokovnih organizacij in z njimi tudi Mednarodnega urada dela. Danes po desetih letih obstoja, čvrsto tudi ta zaupa v svojo bodočnost.

Pred desetimi leti so prinesli estonski delavci iz svoje estonske domovine k nam v Ženevo mal hrastič. Zasadili smo ga na obali Lemanskega jezera.

Ta hrastič napreduje in raste, zasaša svoje korenine globoko v zemljo.

V njegovi sencu bo delavski razred našel, kakor se nadejam, varstvo in blagostanje.

(Dolgotrajno in burno ploskanje in živiošklici.)

POVERJENIKI CANKARJEVE DRUŽBE

delavski zaupniki in funkcionarji strokovnih organizacij, nabirajte člane za Cankarjevo družbo in obračunavajte člane! — Letošnje knjige bodo krasne.

Izjava ujedinenih delavskih sindikatov (URSSJ).

Sodrug Bogdan Krekič, tajnik »Ujedinenih delavskih strokovnih zvez« (URSSJ) je podal sledečo izjavo:

Svobodni sindikati, združeni v sestavu Ujedinenih delavskih strokovnih zvez (URSSJ) se priključujejo izvajanjem in zahtevam, ki so jih obrazložili referenti.

Da vse to podkrepimo, želimo še posebno poudariti nekaj stvari, ki so za delavstvo prav posebno važne.

Mi vemo, da sloni celokupna institucija Mednarodne organizacije dela na sodelovanju predstavnikov države in predstavnikov svobodnih organizacij delavcev in delodajalcev. Zato je važno in ima mednarodni pomen, da obstojajo v vsaki državi svobodne strokovne organizacije.

Za nas je dalje važno, da podčrtamo, da morajo biti delavske socialne ustanove svobodne. Te ustanove morajo ostati pod trajnim vplivom onih, katerim služijo.

Praksa delavskih avtonomnih ustanov je pokazala svetle rezultate.

A ti rezultati so vsekakor prav zato zadovoljivi, ker so vodili te ustanove ljudje, ki so izšli neposred-

no iz delavskih vrst, s kvalifikacijami, ki so si jih pridobili pri svojem delu med delavci in za delavce.

V želji, da se razvijajo naši socialni zavodi tudi v bodoče po potih, ki so se izkazali kot dobri in vedli te zavode do priznanega ugleda, naglašamo tu, da mora ostati samouprava teh zavodov neokrnjena. Želimo, da bi nepravilno postavljeno vprašanje kvalifikacije nameščencev teh zavodov in vodilo do njih birokratiziranja in duhovnega odtujenja od delavcev, kojim morajo te ustanove služiti.

Iskreno se bomo veselili, ako bo do naše te zahteve tako avtoritativno podporo pri Mednarodnem uradu dela, kakor razumevanje pri mero-dajnih činiteljih.

Slične izjave so podali tudi:

Francé Terseglav v imenu Jugoslovske strokovne zveze.

Rudolf Juvan v imenu Narodno-socialne strokovne zveze.

Zastopnik Saveza grafičnih radnika, zastopnik privatnih in bančnih nameščencev.

Delavski apel na vlado.

Deputacija 44 članov delavskih strokovnih organizacij pri ministru za socialno politiko.

V soboto, 1. marca ob pol 11. uri dopoldne se je zglašila deputacija vsega delavstva Jugoslavije pri ministru za socialno politiko dr. Mate Drinkoviću. 44 delegatov je napolnilo delovni kabinet g. ministra. Delavske težnje in želje mu je obrazložil centralni tajnik del. zbornice dr. Topalović. Poleg vprašanj okoli revizije socialne zakonodaje je iznesel zlasti vsesplošno delavsko zahtevo po samoupravah v delavskih ustanovah, zlasti v okrožnih uradih. Poudaril je, da ni kake ovire niti upoštevavanja vrednega razloga, da se ne bi v teh delavskih institucijah upostavilo normalno stanje, to je, da bi se izvršile svobodne volitve. Poudaril je tudi enodušno zahtevo delavstva, da ostanejo vse socialne institucije, kot so inspekcije dela, okrožni uradi, borze dela in delavske zbornice pod edino svojo nadzorno oblastjo — ministrstvom za socialno politiko. Le-to edino imej vso oblast!

G. minister je na kratko odgovoril na vse glavne želje, ki so mu bile izražene. Glede revizije socialne zakonodaje je dejal, da na vsa ta vprašanja ne more in ne sme gledati kot socialist. Kajpak mora biti objektivni in nepristansko pretehtavati razloge ene in druge strani. V tem pravcu gre tudi njegovo delovanje. Glede poedinih delavskih institucij je dejal, da je tudi njegovo mišljenje in težnja, da je zanje edina oblast v državi ministrstvo za socialno politiko. V tem pogledu med njim in delavskimi zastopniki ni nikakega nesoglasja.

Nato so delegati še dalj časa ostali v razgovoru z g. ministrom, razpravljajoč o drugih vprašanjih, ki so potrebna rešitve, zlasti o potrebi razširjenja pokojninskega zavarovanja nameščencev na celo državo, o vprašanju razmerja med zagrebškim »Merkurjem«, ljubljanskim trg. boln. in podpor. društvom in belgr. Omladino, o potrebi ureditve starostne preskrbe monopolskega delavstva itd.

Pri zastopniku predsednika vlade dr. N. Periću.

Delavska deputacija je bila sprejeta zatem ob 12. uri opoldne od dr. N. Perića, kot zastopnika predsednika vlade generala Petra Živkovića. Dr. Perić, ki je tajnik vrhovnega

zakonodajnega sveta, je sprejel deputacijo v dvorani zunanega ministrstva. Vsakemu delegatu je prijazno podal roko in se s tem in onim razgovarjal.

Delegati so se v polkrogu zgrnili okoli zastopnika predsednika vlade ter mu na kratko obrazložili namen svojega prihoda in svoje želje. Zlasti so poudarili, da predstavljajo vse delavstvo naše države brez razlike narodnosti, vere in organizacij. Delavstvo je na braniku za svoje težko priborjene pridobitve popolnoma enotno!

Dr. Perić je najprej izjavil, da bo o vseh vprašanjih izčrpno poročal predsedniku vlade g. generalu Živkoviću. Vse delavske težnje so mu prav dobro znane, saj se od l. 1922, ko je bil on sam minister za socialno politiko, v tem oziru ni mnogo spremenilo. Vse od tedaj budno zasleduje gibanje delavskih strokovnih organizacij v naši državi in razvoj socialne politike.

Uverjen je, da vlada revizije delavskih zakonov ne namerava izvesti docela v smeri poslodavskih zahtev.

Delavska predstavnštva bodo imela priliko o vseh novih zakonih, ki se tičejo delavstva, izraziti svoje mišljenje. Dr. Perić je nato dejal: »Vlada pa bo sama 33 krat premislila, kakšne zakone bo podpisala!«

Kot se njemu zdi, delavstvo noče drugega, kot da se ohranijo sedanji zakoni neokrnjeni in da se v polnem obsegu izvajajo. Spričo poslodavskih zahtev je to stališče tudi najbolj pravilno. Res je, da se pri nas socialni zakoni ne izvajajo in ne upoštevajo tako, kot bi se morali.

Delavska deputacija je vzela izjavo g. zastopnika ministrskega predsednika z zadovoljstvom na znanje.

Združeno delavstvo je mogočno manifestiralo enotnost svojega stremjenja. Hoče biti v državi in družbi upoštevano, kot mu gre po naravnem pravu. Hoče veljati kot človek. Hoče moderno socialno politiko in socialno zaščito pred izkoriščanjem.

ALBERT THOMAS in delodajalci.

V soboto, 1. marca se je s. Thomas sestal v belgrajski industrijski zbornici z delodajalci. Sestanek je

vodil guverner Narodne banke Bajloni. Delodajalci so razlagali vse neprilike, ki jih ima naše gospodarstvo zaradi socialne zakonodaje. Zato hočejo zakone, ki se lahko izvajajo in zato se mora obstoječa zakonodaja revidirati. Delavci v svojih poročilih in spomenicah pretiravajo. Sicer pa je tudi delodajalcem na srcu dobrobit delavstva. Govorili so trije tajniki industrijskih zbornic.

G. Thomas je izjavil v svojem govoru, da se z mišljenjem poročevalcev ne more strinjati. On je vaju v tem pogledu odkritosrčnosti, iskrenosti in stvarnosti. Če so težkoče, niso krivi delavci. Načina rešitve ne pred-

laga, ker to ni njegova naloga. Mnenja pa je, da bi bilo najbolj prav, ako bi se v tem oziru med seboj pogajali delavci in delodajalci sami. Ne individualno, nego z organizacijami. Tudi sicer priporoča delodajalcem, da vzdržujejo z delavskimi organizacijami stalne stike.

Tajnik »Zveze industrijcev«, inž. Šuklje, je izjavil, da se v krajih preko Save in Donave delavski zakoni v celoti izvajajo! V možnost pogajanj med industrijci in delavci ne veruje, čeprav je zase uverjen, da bi rodila uspehe. Za pogajanja z delavstvom se je izjavil tudi dr. Curčin.

Delavstvo po drugih krajih.

Te ogromne manifestacije in solidarnosti delavstva se je udeležilo vse organizirano delavstvo Jugoslavije.

Potom prenosa radio-postaj Beograd, Zagreb, Ljubljana so prisostvovali tej veliki konferenci v Beogradu.

V Ljubljani v dvorani Delavske zbornice je bil velik sestanek samih delavskih zaupnikov in funkcionarjev strokovnih organizacij, da je bila dvorana polna, kakor pri kakšnem velikem shodu.

V Mariboru v dvorani Kazine je bilo natlačeno delavstva, da niso mnogi mogli

niti v dvorano.

Na Jesenicah v Radio-dvorani je delavstvo napolnilo prostore.

V Celju, Trbovljah, Zagorju, Ptujju, v Mostah in drugod je funkcioniral ta večer 28. februarja kot referent in govornik radio-aparat in zvočnik.

Delavska zavednost je manifestirala na celi črti. Ta delavska zavednost se je postavila solidarno, odločno, kakor en mož, da zaščiti socialno zakonodajo.

In ta delavska zavednost je porok bolj-ših dni delavskega življenja.

Savez pri ministru saobračaja.

Konferenca v Beogradu se je udeležil tudi naš savez po več zastopnikih, in sicer po ss.: Bahunu, Jernejčiču, Mikecu, Dropučiču, Pongračiču, Žmikiču in Feriču, ki so porabili to priliko, da so Ministrstvu saobračaja predložili v deputaciji sledečo predstavo:

Podpisani savez se obrača do Vas, gospod minister, s prošnjo, da bi pospešili izplačilo diference delavcem za čas od 1. sept. 1923 do prevedbe na urnino. Povodno zadnje intervencije smo dobili odgovor, da Ministrstvo Saobračaja ne more zahtevati naknadnega kredita od Ministrstva financ, ker se ni znan cel znesek za vse direkcije, ker zagrebška direkcija še ni predložila platnih spisov. Obrnili smo se na g. direktorja direkcije Zagreb in dobili pismen odgovor, da je zagrebška direkcija že dne 30. jan. 1930 Ministrstvu Saobračaja sporočila točno vsoto, ki jo rabi za izplačilo diferenc delavcem.

Ker je Ministrstvu Saobračaja sedaj celotna vsota za izplačilo diferenc znana, prosimo blagohotne nujne rešitve in nakazila potrebne kredita posameznim oblastnim direkcijam, da se diference delavcem še pred 1. aprilom 1930 izplačajo.

Enako bo v najkrajšem času izšel novi pravilnik o voznih ugodnostih za železničarje ter se širijo vesti, da se bodo upokojencem reducirale vozne ugodnosti. Radi voznih ugodnosti smo Ministrstvu predložili že več spomenic ter prosimo sedaj, da bi gospod minister pri končni odločitvi glede novega pravilnika o voznih ugodnostih blagovolil osobju podeliti sledeče pravice na vozne olajšave:

1. da se delavstvo v pogledu voznih ugodnosti izenači z nastavljenici in da se vsem železničarjem (aktivnim, upokojenim, delavcem in nastavljenem, provizioniranim delavcem, rentnerjem in miloščinarijem) zagarantira ukoričene legitimacije s pravico do neomejene režijske vožnje ter po tri proste vozovnice letno zase in družino.

2. da se podeli legitimacije tudi družinskim članom, zakonskim, pozakonjenim in adoptiranim otrokom ter pastorkom. Posebno opozarjamo tu na adoptirane otroke, kjer železničarji prevzamejo tuje otroke za svoje, jih vzgajajo, vzdržujejo na lastne stroške in ne dobe zanje nobenih doklad, občine, odnosno državo pa razbremenene, ker bi drugače morala skrbeti za te otroke. Nadalje naj se za-

sigura vozne ugodnosti tudi za hčer, ki gospodinjini očetu-vdovcu ali sodnijsko ločenemu.

3. da se vsemu pod 1. naštetemu osobju zagarantira po eno prosto vozovnico v inozemstvo, nadalje pravico do prostega prevoza premoga in drv tudi delavstvu in upokojencem.

Gospod minister je deputacijo sprejel, ki mu je še pojasnila zahteve radi delavskega pravilnika in zakona o prom. osobju, in je v daljšem razgovoru odgovoril, da je radi izplačila diferenc ukrenil že vse potrebno in da more točne podatke, kako daleč je stvar napredovala, dati načelnik finančnega odelca g. Gjurič. Glede novega zakona je izjavil g. prometni minister, da je isti v delu in da bo s tem zakonom gmotni položaj zlasti osobja nižjih kategorij tako poboljšal, da bo to osobje popolnoma preskrbljeno in da bo moglo vse svoje sile posvetiti službi. Uprava pa bo od njega tudi zahtevala natančno izpolnjevanje dolžnosti.

Glede delavskega pravilnika je izjavil g. minister isto, kar je rekel tudi prejšnji deputaciji, da se nahaja pri finančnem ministru in pri ministrskem predsedniku. Kar se tiče voznih ugodnosti upokojencev, ki se jih namerava z novim pravilnikom omejiti, je izjavil g. minister Radičević, da je res njegov namen, vozne ugodnosti v taki meri skrajšati, z motivacijo, da v nobeni drugi državi nimajo železničarji tako velikih voznih olajšav kot v naši in da je treba upokojencem vzeti priliko prekupčevanja in »švercanja«. G. minister je napram delegaciji naglasil: »Vi nimate pojma, kako se nas od vseh strani bombardira, zlasti od strani trgovskih zbornic.« Deputacija je odgovorila, da nikakor ne gre, da bi se radi par prekupčevalcev kaznovalo celokupno železničarsko osobje, ki nima s trgovanjem nič skupnega. Naj se tedaj odvzame vozne ugodnosti samo onim, ki zlorabljajo vozne ugodnosti in ne vsem.

Dne 1. marca 1930 pa je bila naša deputacija pri načelniku finančnega oddelka Gjuriču, ki je potrdil, da ima skupaj ves material iz posameznih direkcij, manjkajo mu le še podatki iz delavnice Sarajevo, Niš in Vel. Bečkerek. Te podatke so urgirali in upajo, da bo najkasneje do 10. marca že ves material zbran in nato odobren naknadni kredit. Generalna direkcija je tudi odobrila naknadne kredite posameznim direkcijam, med drugim zagrebški delavnici okoli 3 milijone dinarjev ter je v zagrebški delavnici zopet uveden normalni delovni čas.

Železničarji ne zahtevamo uredbe o ustroju Ministarstva Saobračaja. Železničarji hočemo delavski pravilnik in zakon o prometnem osobju.

Že od Novega leta sem gotovi apostoli obetajo železničarjem zlate čase z novo uredbo o organizaciji Ministarstva Saobračaja, in zlasti nižjim slojem pripovedujejo, koliko procentov poviška bodo dobili, s pravo barvo pa si seveda ne upajo na plan. Da tej demagogiji naredimo konec, pojasnjemo železničarjem sledeče:

Z uredbo o ustroju železniškega ministrstva se bo v prvi vrsti le točno označila organizacija ministrstva, njega razdelitev v razne direkcije, kompetence posameznih direktorjev, načelnikov itd. Poleg tega pa bodo s to uredbo najbrže tudi določene posebne doklade za gotove položaje. In to je tisto, kar gotovim ljudem roji po glavi. Pri tem seveda ne pomislijo, da so in bodo te doklade omejene le na gotov del ljudi, pretežna večina pa bo brez doklad. Da si morejo železničarji narediti malo sliko, objavljamo danes iz zakona o ustroju gradbenega ministrstva (ki velja na pr. za poštarje) izvleček, kdo in koliko doklad se dobi:

Ministrovi pomočniki dobe poleg plače še mesečno doklado Din 2700.— do 3500.—;

inšpektorji, direktorji in načelniki ministrstva Din 1720.— do 2770.—; svetniki ministrstva, inšpektorji direkcij dobe Din 920.— do 1320.—; višji pristavi (uradniki I. kategorije) Din 520.— do 920.—; pristavi (uradniki I. kategorije) Din 520.—; pripravniki I. kategorije Din 200.—.

Torej doklade dobe le uradniki I. kategorije, vsi ostali, zlasti pa služitelji, zvaniki in činovniki III. kategorije pa obdrže le prejemke po zakonu o javnih uslužbencih. Ne pridobe torej nič.

Nad 95% železničarjev se torej za take uredbe ne more ogrevati, marveč smatra za svojo dolžnost, na vseh merodajnih mestih zahtevati zboljšanje gmotnega položaja delavstva in nižjih uslužbencev. Zato je zahteva vseh zavednih železničarjev, da naj se v prvi vrsti zakoniti delavski pravilnik, nadalje spremeni zakon o državnem prometnem osobju ter tako zagarantira primerna in delu odgovarjajoča plača pretežni večini železničarjev.

Zahtevamo pošteno plačilo za delo! Nečemo pa nagrad in doklad za položaje!

Vi

še vedno niste poslali zadnjič priložene dopisnice na upravo v Maribor po

„DELAVSKO POLITIKO“!

Gotovo še niste uničili karte. Poiščite jo in pošljite jo takoj na naslov:

MARIBOR, POŠTNI PREDAL 22.

Predno karto oddate, vprašajte svojega tovariša, če se misli tudi on naročiti na

„DELAVSKO POLITIKO“!

Mesec dni jo dobite brezplačno na poskušnjo!

Občni zbori.

Nadaljni občni zbori se vrše v Sloveniji s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo dosedanjega odbora.
2. Razrešnica in volitev novega odbora.
3. Poročilo delegata centrale o delu saveza v preteklem letu in direktive za bodoče delo.
4. Poročilo o delu naših zastopnikov v bolniški blagajni.
5. Slučajnosti.

Podružnica Brežice: V nedeljo, dne 16. marca ob pol 10. uri v prostorih gostilne Zorko.

Podružnica Novomesto: V nedeljo, dne 16. marca ob 14. (2.) uri v prostorih gostilne Žica.

Podružnica Videm-Krško: V nedeljo, dne 16. marca ob pol 16. uri v prostorih gostilne Fr. Ivačiča v Stari vasi pri Vidmu.

Podružnica Lesce-Kranj: V nedeljo, dne 16. marca ob 14. uri v prostorih gostilne Mežeka v Zirovnici.

Podružnica Rakek: V nedeljo, dne 16. marca ob 16. uri v prostorih gostilne Šteržaja.

Podružnica Brezno-Ribnica: V nedeljo, dne 16. marca. Kraj in čas občnega zbora je razviden iz letakov.

Podružnica Zidanimost: V soboto, dne 22. marca ob pol 20. uri v prostorih gostilne Moserja.

Podružnica Logatec: V nedeljo, dne 23. marca ob 10. uri dopoldne v prostorih gostilne Kunc.

Podružnica Borovnica: V nedeljo, dne 23. marca ob 3. uri popoldne v prostorih gostilne Cerkl.

Podružnica Jesenice: V nedeljo, dne 23. marca ob 9. uri dopoldne v prostorih gostilne Mesar na Jesenicah.

Pozivamo vse službe proste sodruge, da se občnih zborov polnoštevno udeležijo.

Sestanek članov Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. žel. na direkciji.

IZJAVA.

Sestanek članov, ki so v službi pri direkciji, se je vršil dne 14. febr. t. l. v »Ljubljanskem dvoru«. Ob tej priložnosti sem predlagal na sestanku zbranim zdrugetarjem naslednjo resolucijo:

»Člani Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. žel., zbrani na svojem članskem sestanku (rajon: direkcija) dne 14. februarja 1930, najodločneje protestirajo proti samolastnemu podaljšanju delegatskih mandatov, izvoljenih še na podlagi starih pravil samo za dobo enega poslovnega leta in zahtevajo, da naj upravni odbor zadruge takoj razpiše nove volitve delegatov po novih, na poslednjem občnem zboru zadruge sprejetih pravilih.«

G. Deržič, ki je predsedoval sestanku, je mojo resolucijo ex offo odklonil, češ, da resolucije v takšni obliki ne more dati na glasovanje. Iz resolucije sem izločil izraza »najodločneje« in »samolastnemu«. Tudi takšnega predloga ni hotel dati na glasovanje, češ, da člani nimajo pravice, zahtevati od odbora, naj izvrši nekaj, kar bi nasprotovalo sklepom občnega zbora.

Prepričan sem, da g. Deržič ni hotel dati mojega predloga na glasovanje samo zaradi tega, ker je videl, kakšno je bilo razpoloženje med večino navzočega članstva. Le-to bi bilo nedvomno za mojo resolucijo glasovalo.

Samo to sem hotel ugotoviti. O postopanju g. Deržiča more vsak sam soditi!

A. C.

K gornji izjavi s. A. C. pripominjamo naslednje:

G. Deržič je mnogo, mnogo vedel povedati o demokratizmu — nekaj seveda! Zdat se je maenkrat izmislil, da obstoji demokratizem v nezmotljivosti nominirane predsednika članskega zborovanja zadrugetarjev. G. Deržič bi moral vedeti, da je kot predsednik dolžan dati vsak predlog

kateregakoli člana na glasovanje, kajti odločati o upravičenosti glasovanja kakšnega predloga ne pristoi predsedniku, marveč članstvu! Če bi bil predlog še tako brezsmiseln, predsednik bi ga bil moral dati na glasovanje in članstvo bi ga bilo, če je bil res brezsmiseln, odklonilo. Kako pride g. Deržič do tega, da hoče misliti za vse navzoče člane...

K stvari sami pa poudarjamo, da imajo člani pravico zahtevati, naj odbor razveljavi protilegalno podaljšanje mandatov, kajti noben sklep, ki je — čeprav na občnem zboru sprejet — nasproten pravilom, ni legalen! Pravila so podstava vsake organizacije, kakor ustava v državi! Kako je moči proti pravilom nekaj sklepati in potem tako apodiktčno zagovarjati svojo nezmotljivo tezo o tem predmetu — težko razumemo... O, da: marsikaj razumemo! Celo tistega ameriškega profesorja, ki na podlagi sv. pisma dokazuje, da zemlja ni okrogla... Najbolj komično pri vsej stvari pa je, da so isti gg., ki zagovarjajo sklepe proti pravilom, baš na podlagi sklepa, ki ga je občni zbor mariborskega pogrebnega društva baje proti pravilom sprejel — dosegli razpust tega društva! Ali ne govori to dejstvo dovolj jasno o kvalitetah nekaterih ljudi?

Tudi ves način, kako je bil sklep o prolongaciji na občnem zboru zadruge sprejet, ni bogve kako neoporečen! Pa o tem se bomo še drugod pogovorili!

Pribijemo naposled, da gg. ne bodo več dolgo uganjali terorja! Svaka sila do vremena — delavec in nameščenev se bo sta rešila tudi tega in še katerega drugega bremena!

Uredništvo.

Razno.

Občni zbor Gospodarske poslovalnice osobja ljubljanske železniške direkcije se vrši v nedeljo, dne 13. aprila 1930 ob 10. uri dopoldne v vestibulu Delavske zbornice v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva, odobritev letnega računskega zaključka in podelitev absolutorija. 3. Čitanje revizijskega poročila zveze. 4. Volitev članov načelstva in nadzorstva na izpraznjena mesta. 5. Določitev višine pristojnine. 6. Sprememba pravil. 7. Samostojni predlogi. — Vabimo vse zdrugetarje, da se občnega zbora udeležijo.

Povišanje draginskih doklad upokojencem v Ljubljani.

Ker je Ljubljana s 1. februarjem 1930 uvrščena v prvi draginski razred, se ne povišajo samo draginske doklade aktivnemu osobju, marveč tudi upokojencem. V informacijo sporočamo sledeče:

Upokojenci, ki so bili upokojeni na podlagi zakona o državnem prometnem osobju iz leta 1923, dobe draginske doklade enako povišane kakor aktivno osobje (glej »Ujedinjeni železničar« od 1. marca). Kolikor odstotkov je bilo posamezniku priznane pokojnine, toliko odstotkov dobi tudi novih draginskih doklad.

Za staroupokojence (upokojene po starih predpisih) pa veljajo druge odredbe, in sicer:

Staroupokojenci s polno službeno dobo in letno pokojnino do 2999 Din dobe 200 Din več na mesec, s pokojnino od 3000 do 4999 Din 300 Din več, pri pokojnini od 5000 do 6999 znaša mesečna razlika 400 Din, od 7000 do 8999 Din 300 Din, od 9000 dalje 300 Din.

Uradniki s službeno dobo nad 20 let ne glede na velikost pokojnine dobe 200 Din več na mesec.

Uradniki s službeno dobo do 20 let dobe pri letni pokojnini do 4999 Din na mesec 100 Din več, pri letni pokojnini od 5000 Din dalje 200 Din več. Enak povišek prejmejo tudi uradniške vdove.

Poduradniki in slugo dobe ne glede na službeno dobo in velikost pokojnine po 50 dinarjev več.

IZ CENTRALNE UPRAVE.

Z ozirom na izredno važnost beograjske konference, kateri je prisostvoval izpred Mednarodnega biroja dela s. Albert Thomas, smo smatrali za potrebno, da vse članstvo seznanimo z referati in sklepi te konference ter z intervencijami, ki so se po tej konferenci izvršile. Zato smo v tej številki morali opustiti ves strokovni del, poročila o občnih zborih, nadaljevanje esperanta ter mednarodni pregled, kar vse pride prihodnjič na vrsto.

Prosimo vse, da vzamete to na znanje.

C. O. USZJ.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru ima svoj redni letni občni zbor dne 16. marca 1930 v prostorih Gambrinove dvorane. Začetek ob 14. Vsi službe prosti člani se prosijo, da se občnega zbora polnoštevno udeležijo!